

Юрченко І.К.

*старший науковий співробітник,
Шевченківський національний заповідник (м. Канів)*

ПАТРІОТИЧНІ МОТИВИ У ТВОРЧОСТІ ПОЕТІВ КАНІВСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ СТУДІЇ «ЗОРЯНКА»

Канівська літературна студія «Зорянка» розпочала свою діяльність 1967 року при редакції газети «Дніпрова зірка». Членами літературної студії були люди різних професій, об'єднані любов'ю до літературного слова. За більш як півстолітню діяльність літстудійці видали 12 колективних збірок: «Біль і радість» (1996), «Зорянка» Кобзареві» (1999), «Зоряні світанки» (2008), «Канівщина – наш зоряно-медовий край» (2011), «Зоресад» (2012), «Зоряними шляхами Тараса» (2014), «Поезія душі» (2014), «Борітеся – поборете» (2015), «Музи серця» (2015), «На крилах поезії» (2017), «Благословенний Канів» (2018), «Не вмирає душа твоя» (2020).

Аналізуючи творчий доробок літстудійців, опублікований в колективних збірках, ми акцентували увагу саме на патріотичній його тематиці, адже кожна людина є невід'ємною частиною своєї нації, свого народу, який формує свою державу, творить свою національну культуру. Наша держава – Україна. Ми бажаємо бачити її процвітаючою і сильною. Майбутнє України залежить від наших духовних цінностей, від наших дій, від нашого усвідомлення себе єдиним народом, який «В собі плекає кращу долю, / Щоб жити в дружбі, мирі, щасті і добрі» [1, с. 203].

Літературна студія «Зорянка» розгорнула свою діяльність у місті яке вважається унікальним у культурному просторі України. У Каневі, на Тарасовій (Чернечій) горі, знайшов свій вічний спочинок Тарас Григорович Шевченко – поет, художник, мислитель світового рівня, якого ще за життя назвали духовним батьком українського народу. Український історик, етнограф, прозаїк, поет-романтик, мислитель, громадський діяч Микола Костомаров, характеризуючи творчість Тараса Шевченка, висловив думку: «Поезія завжди йде попереду, завжди відважується на сміливе діло; її слідами йдуть історія, наука та практична праця...» [2, с. 148]. Життєвий та творчий шлях Тараса Шевченка – взірць для поетів Канівщини. До його образу, творчості

вони постійно звертаються у своїх віршах. А Тарасова гора – це українська національна Святиня, місце духовної сповіді і натхнення для мільйонів наших співвітчизників, адже «Тут подих Генія – дух нації, вершина, / Який наповнить душу вщерть – в момент... / Тарасова гора – це серце України / Найбільший в світі Волі монумент!» (Віра Носенко «Іду до святої могили») [3, с. 39]. Саме до Канева, як стверджує у своїй поезії Людмила Лещенко, « усі стежки ведуть, / Ведуть до вічного Тараса...» [4, с. 50].

До Шевченківських ювілеїв літстудійці видали три поетичні збірки: «Зорянка» Кобзареві» (1999), «Зоряними шляхами Тараса» (2014), «Не вмирає душа твоя» (2020). У кожній із цих збірок – признання у шані та любові українському пророку, який «з кручі, висоти небес» запевняє нащадків «що сила в нас самих, і не інакше» (Ліна Кучеренко «Про гору») [3, с. 7].

З любов'ю говорять поети про свої почуття до України! «Благословенна предками загиблими, / Мені у спадок суджена від них. / Не оцінити золотами й сріблами / Щедрот твоїх небесних і земних.» (Володимир Петренко «Україні») [3, с. 117]. «Любов моя до тебе лине, / Неначе рожа розквіта, / Моя квітка Україна – / Моя ти доле золота» (Тамара Яковенко «Любов моя, Україно») [3, с. 23].

Вони гордяться, що народилися в найкращій країні, в якій живуть мужні, волелюбні люди. Дорогою ціною дісталася нам воля. За неї заплатили і платять життям мільйони наших співвітчизників. «...Лежать наші кості у Кодні, під Крутами / Нетлінні надії, серця – щире золото / ...О, скільки вас, юних, щоб вільними бути нам, / Шаблями потято, багнетами колото... (Федір Руденко «Пам'ять призабуте ожива») [5, с. 43].

Ріст і становлення країни відбувається «не на сльозах приниження, / А на крові нескорених синів» (Володимир Петренко «Україні») [3, с. 118]. Революція Гідності 2013, трагічні події на Майдані Незалежності у 2014, війна на сході країни – ці болочі сторінки історії нашої держави знайшли своє відображення у творчості літстудійців. У 2015 році побачила світ поетична збірка «Борітеся-поборете...», присвячена Героям та борцям за Україну. «Народ повстав, майдан клекоче:/ Жити в покорі – не та мить! / Українська нація вже хоче / У правовій державі жити» (Віра Носенко «Вбивали Слово на Майдані») [5, с. 11].

Про долю Героїв Майдану, Небесної Сотні, захисників Вітчизни на сході України, про їхню незламність та витривалість, про безмірне горе, що переживають від втрат найдорожчих їхні матері, діти, дружини написали канівські поети у цій збірці. «Ми помрем. А вони будуть жити. / Їх народ буде в душах носити, / Берегти як свічу уночі, / Берегти, берегти не палити, / Щоб тоді уже всім засвітити, / Коли темно стане... / Й День настане!» (Людмила Чупилка «Скільки пафосу...») [5, с. 119].

Любов до своєї Вітчизни починається з любові до своїх батьків, рідного дому, рідної мови. Найрідніша людина на світі – мама. Вона дарує нам життя, ростить, виховує і наставляє, передаючи нащадкам невидиму нитку роду. «Матуся – оберіг родини, / Початок і кінець людини», «Священні матері-Богині / Життя людського берегині» – так величає матерів у своїй поезії Іван Бонь [6, с. 110–113]. «У світі найрідніше слово – Мати... / По вінця в ньому сонця і добра. / Лише матуся може дарувати / Без міри ласки й щедрого тепла» – пише Тетяна Дорошенко [4, с. 39]. А Катерина Піка, оспівуючи материнські руки, «що від горя й біди відвертають», очі, що зігрівають у негоду, серце – «повне ніжності», підкреслює всеосяжність материнської любові [6, с. 134–135].

Рідна мова – найбільший і найдорожчий скарб кожного народу, його історія, культура, світогляд. «Мовонько моя, моє чисте джерельце / Глибина й цілюще плесо твоїх вод. / Мова рідна в кожному українському серці, / Лише з мовою йменується «народ» (Віра Носенко «Притулюся я серцем до слова») [7, с. 69]. Перед читачами постають величні образи наших поетів – Максима Рильського, Володимира Затулівітра, Олекси Кобця. Це їх творча муза, почерпнувши «вогню святого від Тараса й Лесі», завжди стояла на сторожі рідного народу. Це їх поетичний голос буде «В віки прийдешні чайкою кричати: / Ви не розтопчете мій недостиглий колос, / Ви доплекаєте мету мою нащадки?...» (Володимир Петренко «Пам'яті Максима Рильського») [3, с. 117].

Надихає поетів краса і велич природи Канівщини. «Сиві гори, поля, стиглі грона калини, / І стежки, що ведуть в долину», могутній велетень Дніпро. (Катерина Піка «Все чарує» [8, с. 16]. Заворожено вдивляючись у красу рідного краю поети набираються натхнення і снаги для творчості.

У творах літстудійців знаходять відображення і негативні явища, що відбуваються у нашій державі. Болить серце у поетів від того, що пустіють українські села, в пошуках кращої долі виїжджають люди в міста, за кордон. «Ой нашого цвіту ген по всьому світу / Рознесло

вітрами, від України-мами» (Олеся Руденко «Ой нашого цвіту...» [8, с. 57]. «Схудало геть моє село, / Мов журавлів, людей зняло, / Кудись і десь далеко в ірій. / Хатинок три в долині сивій / До неба щиро жовто-синім» (Лідія Шкурченко «Надія») [6, с. 74].

Турбує і нездоровий стан суспільної свідомості окремих наших співвітчизників «Ми зрадили всі закони і Божі й Людські / Загубили Віру в Правду, в Любов і Надію, / Продаємо Землю, діти, совістю торгуєм... (Ніна Гордійчук «Майже за Шевченком») [5, с. 124]. «Наплювали в криниці чисті / Геть спаплюжили Божий рай, / Повбирались – в чужім намисті, / І схилились – все забирай... (Тетяна Лаврентьєва «Відчайдушний клич у темряві») [6, с. 79].

Не викликає довіри і діяльність сучасних політиків, які, на думку поетів, не достатньо дбають про свій народ «Від гри політиків / Цинічних і глухих / Залежить доля / Цілого народу. / Вони нам не дадуть / По людськи жить / Відчуть нарешті, / Гідність і свободу.» (Тетяна Дорошенко «Від гри політиків...») [6, с. 43]. «Світ навколо продажний, розбещений, стогне люд від сваволі і зла, / Де ж ми Правду свою розгубили, може Правда у нас й не жила?» – запитує у своєму вірші «Роздуми педагога» Ніна Гордійчук [9, с. 151].

І їй у відповідь рядки поезії Ліни Кучеренко «Подужаєм»: «Та правда, хоч болить їй, нас не кидає, / не розчарується в нас і не кляне, / щодалі обрїй не зника, а ближчає / й трима на оці нас – тебе й мене. / І ми подужаєм, хай там би що не стало!» [9, с. 27].

Отже, проаналізувавши твори, опубліковані у колективних збірках Канівської літературної студії «Зорянка», ми визначили основні патріотичні мотиви їх творчості: любов до своїх батьків, отчого дому, рідної української мови, України, міста Канева – духовної столиці українського народу. Надихає поетів величний геній Тараса Шевченка. Пишаються вони творчістю відомих українських письменників – Максима Рильського, Володимира Затувлівітра, Олекси Кобця та ін. Не байдужі поетам долі Героїв Майдану, Небесної Сотні, захисників Вітчизни на сході України. Патріотизм літстудійців проявляється не лише у замилюванні та любові до рідного краю, його історії та культури, а і у виявленні тих болючих проблем, що хвилюють суспільство.

Список використаних джерел:

1. Зоряними шляхами Тараса «Зорянка» до 200-річчя дня народження Т.Г. Шевченка). – Канів: ВП ТОВ «Родень», 2014. – 248 с.

2. Зайцев П. Життя Тараса Шевченка. – Київ: Мистецтво, 1994. – 352 с.
3. Благословенний Канів (до 940-річчя нашого міста). – Канів: ВП ТОВ «Родень», 2018. – 212 с.
4. Не вмирає душа твоя (До 205-ї річниці з дня народження Т.Г. Шевченка). – Канів: ВП ТОВ «Родень», 2020. – 152 с.
5. Борітеся-поборете (Присвячується Героям та борцям за Україну): Збірка поетів Канівщини. – Канів: Родень, 2015. – 140 с.
6. На крилах поезії: Десята збірка канівських поетів літстудії «Зорянка» – ювілейна. – Канів: ВП ТОВ «Родень», 2017. – 138 с.
7. Зоресад: Збірка віршів поетів Канівської літстудії «Зорянка», приурочена до її 45-річчя. – Черкаси: Інтроліга ТОВ, 2012. – 160 с.
8. Канівщина – наш зоряно-медовий край: Збірка поетів Канівської літстудії «Зорянка». – Київ, 2011. – 103 с.
9. Поезія душі. – Канів: ВП ТОВ «Родень», 2014. – 248 с.